

Warszawa, 23 lutego 2022 r.

PIE: Większość Polaków 40+ nie czuje się dyskryminowana ze względu na wiek na rynku pracy

Z przeprowadzonych przez Polski Instytut Ekonomiczny badań wynika, że 8 proc. osób w wieku 60-69 lat miało doświadczenie nacechowane dyskryminacją w miejscu pracy. W grupie osób w wieku 40+ takie doświadczenie deklaruje tylko 3 proc. badanych. Jednocześnie, tylko 14 proc. osób w wieku 40-49 lat uważa, że osoby starsze i młodsze funkcjonują w Polsce jako jedna, spójna grupa społeczna, a ponad 60 proc. Polaków powyżej 40. roku życia dostrzega, że doświadczenie i wiedza osób w wieku 60+ nie są doceniane w polskim społeczeństwie. Niepokojąco dużo, bo 49 proc. respondentów w wieku 70+ (pracujących lub poszukujących pracy) jest zdania, że osoby starsze są wykluczone z wielu dziedzin życia społecznego. Wniosek o dyskryminacji na rynku pracy ze względu na wiek potwierdzają opisywane już wcześniej wyniki badania eksperymentalnego oraz fakt, iż 68 proc. osób w wieku 50-59 lat wolałoby zatrudnić 30-letniego mężczyznę niż równie wykwalifikowanego jego 60-letniego konkurenta – twierdzą analitycy PIE w raporcie „Dyskryminacja ze względu na wiek na polskim rynku pracy – diagnoza”.

Wyniki przeprowadzonego przez nas badania eksperymentalnego i badań ilościowo-jakościowych wskazują na ciekawą różnicę między percepcją dyskryminacji i faktycznymi zachowaniami lub postawami o charakterze dyskryminacyjnym. Z jednej strony można stwierdzić, że dyskryminacja ze względu na wiek na polskim rynku pracy rzeczywiście występuje. Z drugiej strony wyniki badania osób w wieku 40+ poszukujących pracy i zatrudnionych chcących zmienić miejsce lub stanowisko pracy pokazują, że większość z nich nie ma doświadczeń dyskryminacji w procesie poszukiwania pracy lub w miejscu pracy. Może to wynikać z kilku czynników, m.in. zróżnicowanej subiektywnej oceny potencjalnie dyskryminujących zachowań, nieoczywistości takich zachowań lub uznania zróżnicowanego traktowania ze względu na wiek za niebudzące kontrowersji – mówi Agnieszka Wincewicz-Price, kierownik zespołu ekonomii behawioralnej w Polskim Instytucie Ekonomicznym.

Kogo najczęściej dotyka dyskryminacja na rynku pracy w Polsce?

Polacy w wieku 40+, wedle własnej oceny, relatywnie rzadko doświadczają dyskryminacji ze względu na wiek w miejscu pracy. Mniej niż 10 proc. twierdzi, że zdarzyło im się doświadczyć niesprawiedliwego traktowania ze względu na wiek w ciągu ostatnich 5 lat.

Wyniki przeprowadzonego badania eksperymentalnego pokazały, że w procesach rekrutacyjnych młodszy kandydaci częściej otrzymywali zaproszenie do kolejnych etapów naboru do pracy, niezależnie od płci, miejsca poszukiwania pracy czy doświadczenia zawodowego. W najtrudniejszej sytuacji były starsze kandydatki. Odsetek pozytywnych odpowiedzi, które otrzymała 52-letnia kandydatka poszukująca pracy niewymagającej

doświadczenia wynosił zaledwie 7,56 proc. i był to najniższy wynik w badaniu eksperymentalnym.

Jak pokazują nasze badania, prawie połowa osób (47 proc.) w wieku 40 lat uważa, że osoby młodsze i starsze funkcjonują jako osobne grupy w jednym społeczeństwie. Obawy powinien budzić fakt, że bardzo mały odsetek osób – jedynie 14 proc. w grupie 40-49 lat i 19 proc. w grupie 70+ – zgadza się z twierdzeniem, że osoby młodsze i starsze funkcjonują w społeczeństwie razem tworząc spójną siatkę społeczną. Ta tendencja znalazła potwierdzenie w wywiadach indywidualnych, w których relacje międzypokoleniowe często prezentowały się w oczach osób po 40. roku życia jako życzliwa separacja. Osoby starsze, szczególnie te, których dzieci są już dorosłe, spotykają się u młodszych osób z zachowaniami i postawami, których nie rozumieją – mówi Łukasz Baszczak, analityk z zespołu ekonomii behawioralnej w Polskim Instytucie Ekonomicznym.

Doświadczenie osób 60+ jest niedoceniane

Ponad 60 proc. badanych powyżej 40. roku życia dostrzega, że doświadczenie i wiedza osób w wieku 60+ nie są doceniane w polskim społeczeństwie. Taki negatywny obraz rzeczywistości posiada podobny odsetek osób we wszystkich grupach wiekowych.

Co warto podkreślić, niezależnie od wieku, ośmiu na dziesięciu pracowników twierdzi, że ich praca wymaga ciągłego nabywania wiedzy i rozwoju umiejętności. Mimo tej deklaracji wraz z wiekiem pracowników spada liczba szkoleń, w których biorą oni udział. W grupie pracujących 40-latków 85 proc. brało udział w jakichkolwiek szkoleniach w ciągu ostatnich 5 lat, w grupie 50-latków – 80 proc., a wśród 60-latków już tylko 67 proc. Najniższy odsetek pracowników uczestniczących w szkoleniach występuje w grupie 70+ i wynosi 56 proc.

Infografika 1. Sytuacja w miejscu pracy (dane w proc.)

Autoageizm dodatkowo pogarsza położenie starszych pracowników

Wyniki badania pozwalają stwierdzić, że szerzej rozpowszechnione są przekonania stawiające starszych pracowników w pozytywnym świetle i podkreślające ich dobre cechy. Z kolei analiza wyników związanych ze stereotypami negatywnymi dowiodła, że są one znacznie silniej zinternalizowane przez osoby w wieku 70+, niż przez osoby ze wszystkich pozostałych grup wiekowych.

Szczególnie dotyczy to stereotypu odnoszącego się do motywacji do pracy. Prawie połowa 70-latków twierdzi, że osoby starsze mają niższą motywację do pracy, podczas gdy pozostali twierdzą tak w 30-34 proc. Jest to związane ze zróżnicowaniem aktywności na rynku pracy osób w różnym wieku. Młodszy pracownicy relatywnie częściej niż starsi aktywnie poszukiwali bowiem pracy w ciągu ostatnich pięciu lat. W przypadku 40-latków było to 27 proc., wśród 50-latków 21 proc., ale w grupie 60-69 lat już tylko 12 proc., a w grupie 70+ 15 proc. Brak aktywności na rynku pracy zmniejsza znacznie prawdopodobieństwo otrzymania oferty pracy – 35 proc. pracujących 70-latków otrzymało oferty w ciągu ostatnich 5 lat, wśród niepracujących 70-latków otrzymało je już tylko 9 proc. – mówi Radosław Zyzik, analityk z zespołu ekonomii behawioralnej PIE.

Polski Instytut Ekonomiczny to publiczny think tank ekonomiczny z historią sięgającą 1928 roku. Jego obszary badawcze to przede wszystkim makroekonomia, energetyka i klimat, handel zagraniczny, foresight gospodarczy, gospodarka cyfrowa i ekonomia behawioralna. Instytut przygotowuje raporty, analizy i rekomendacje dotyczące kluczowych obszarów gospodarki oraz życia społecznego w Polsce, z uwzględnieniem sytuacji międzynarodowej.

Kontakt dla mediów:

Ewa Balicka-Sawiak

Rzecznik Prasowy

T: +48 727 427 918

E: ewa.balicka@pie.net.pl